

Sygn. akt III C 2125/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2019 r.

Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie Wydział III Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Rejonowego Tomasz Cegłowski

Protokolant: Stażysta Wojciech Gottschling

po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 2019 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. K. i I. K.

przeciwko Gminie M. S. – Zarządowi (...) w S.

o ustalenie prawa do lokalu socjalnego

I. oddała powództwo;

II. odstępuje od obciążenia powodów M. K. i I. K. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanej Gminy M. S. – Zarządu (...) w S.;

III. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie na rzecz radcy prawnego K. P. kwotę 738 (siedmiuset trzydziestu ośmiu) złotych, w tym podatek od towarów i usług (...), tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodom M. K. i I. K. przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu oraz kwotę 189 (stu osiemdziesięciu dziewięciu) złotych 40 (czterdziestu) groszy tytułem wydatków poniesionych przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu.

Sędzia Sądu Rejonowego Tomasz Cegłowski

Sygn. akt III C 2125/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 11 lipca 2018 r., powodowie M. K. i I. K. wnieśli, na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 14 ust. 4 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (zwanej dalej: u.o.p.l.), o ustalenie, że powodom przysługuje prawo do lokalu socjalnego, a nadto o zwolnienie powodów od kosztów sądowych, ustanowienie pełnomocnika z urzędu oraz udzielenie zabezpieczenia powództwa poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciw powodom przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. Ł. B., w sprawie o sygn. akt Km 2412/14.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że wyrokiem Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 21 grudnia 2007 r., sygn. akt I C 1555/07 orzeczono w stosunku do powodów eksmisję z lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w S., a nadto ustalono, że powodom nie przysługuje prawo do otrzymania lokalu socjalnego. Wyżej wskazanemu wyrokowi w dniu 22 października 2013 r. nadano klauzulę wykonalności, na podstawie której komornik prowadzi postępowanie egzekucyjne, w toku którego, pismem z dnia 16 maja 2018 r. wezwał powodów do wydania i opróżnienia lokalu

mieszkalnego w terminie 7 dni. W ocenie powodów, z uwagi na stan zdrowia, zaawansowany wiek i trudną sytuację materialną, przysługuje im prawo do lokalu socjalnego. Powodowie wskazali też, że nie posiadają prawa do żadnego innego lokalu mieszkalnego, a wykonanie ww. wyroku przez komornika pozbawi ich i ich syna (mieszkającego z nimi pełnoletniego J. K.) jakiegokolwiek miejsca zamieszkania.

Postanowieniem z dnia 16 lipca 2018 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie:

- w punkcie I – zwolnił powodów M. K. i I. K. od kosztów sądowych w całości;
- w punkcie II – ustanowił dla powodów M. K. i I. K. pełnomocnika z urzędu w osobie radcy prawnego, którego wyznaczyć miała (...) Okręgowej Izby Radców Prawnych w S.;
- w punkcie III – oddalił wniosek powodów M. K. i I. K. o udzielenie zabezpieczenia powództwa.

W odpowiedzi na pozew z dnia 17 października 2018 r. strona pozwana, reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, wniosła o oddalenie powództwa, oddalenie wniosku powodów o udzielenie zabezpieczenia i zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska strona pozwana podniosła, iż powództwo nie zasługuje na uwzględnienie z uwagi na brak przepisów prawa materialnego dających podstawę jego uwzględnienia.

Strona pozwana podniosła, że kwestia uprawnienia powodów do lokalu socjalnego była już prawomocnie osądzona przez Sąd Rejonowy w Szczecinie, który wyrokiem częściowym z dnia 21 grudnia 2017 r., w sprawie o sygn. akt I C 1555/07, orzekł, że M. K. i I. K. nie przysługuje prawo do lokalu socjalnego. Roszczenie powodów dot. ustalenia uprawnienia do lokalu jest bezzasadne, gdyż nie znajduje podstawy w żadnym z trzech przepisów, które mogłyby stanowić ewentualną podstawę do orzeczenia przez Sąd takiego uprawnienia – tj. w przepisach art. 14, art. 24 i art. 35 u.o.p.l.

Stosownie do argumentacji strony pozwanej:

- art. 35 u.o.p.l. nie może mieć zastosowania, ponieważ powodowie nie zostali objęci wyrokiem nakazującym opróżnienie lokalu mieszkalnego wydanym przed dniem wejścia w życie przepisów u.o.p.l.,
- art. 14 u.o.p.l. nie może mieć zastosowania, ponieważ wskazany przepis ma zastosowanie wyłącznie w toku postępowania o opróżnienie i wydanie lokalu mieszkalnego – co w niniejszej sprawie nie występuje, ponieważ nie jest to postępowanie o opróżnienie i wydanie lokalu, a takowe postępowanie – jak również rozważenie czy powodom przysługuje prawo do lokalu socjalnego – miało już miejsce w sprawie o sygn. akt I C 1555/07,
- art. 24 u.o.p.l. nie ma zastosowania, albowiem – jak wskazuje Sąd Najwyższy – przedmiotowy przepis nie jest adresowany do sądu, lecz do gminy realizującej obowiązki gospodarowania zasobem mieszkaniowym i nie może stanowić materialnoprawnej podstawy roszczenia o zawarcie umowy najmu lokalu socjalnego. Ponadto powodowie nie zajęli lokalu mieszkalnego samowolnie i wobec czego nie zapadł w stosunku do nich, z tego powodu, wyrok nakazujący opróżnienie lokalu mieszkalnego.

Odnośnie wniosku o oddalenie zabezpieczenia strona pozwana podniosła, że wyrok eksmisyjny zapadły w stosunku do powodów został wykonany 27 lipca 2018 r., a z pozwanymi została zawarta umowa najmu pomieszczenia tymczasowego położonego przy ul. (...) w S..

Na koniec strona pozwana podniosła, że ostateczna decyzja o eksmisji powodów zapadła w związku z bardzo wysokim zadłużeniem, które na dzień 20 czerwca 2018 r. wynosiło ponad 73.000 zł. Dopiero zaś wszczęcie postępowania egzekucyjnego w przedmiocie eksmisji spowodowało zadeklarowanie przez powodów wpłat w wysokości 600 – 700 zł.

W piśmie procesowym z dnia 6 listopada 2018 r. pełnomocnik powodów, powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2003 r. III CZP 41/03, podniósł, że przepis art. 24 u.o.p.l. stanowi podstawę orzeczenia przez sąd o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego przez osobę samowolnie zajmującą lokal, wobec której sąd nakazał jego opróżnienie. Jako, że powodowie po wypowiedzeniu stosunku najmu i wydaniu wyroku nakazującego opróżnienie i wydanie lokalu mieszkalnego, nadal zamieszkiwali w przedmiotowym lokalu, to de facto samowolnie zajmowali przedmiotowy lokal, co uzasadnia zastosowanie art. 24 u.o.p.l. Nadto zastosowanie powinien znaleźć również art. 5 k.c. Jako podstawę roszczenia o ustalenie prawa do otrzymania od gminy lokalu socjalnego pełnomocnik powodów wskazał art. 189 k.p.c. w zw. z art. 24 u.o.p.l. w zw. z art. 5 k.c.

Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie M. K. i I. K. zamieszkują w lokalu tymczasowym przy ul. (...) w S.. Upřednio zamieszkiwali w lokalu mieszkalnym przy ul. (...) w S..

Bezsporne

Wyrokiem częściowym z dnia 21 grudnia 2007 r., sygn. akt I C 1555/07 Sąd Rejonowy w Szczecinie, w punkcie pierwszym nakazał pozwanym I. K. i M. K., aby opróżnili i wydali powodowi Gminie M. S. w S. lokal mieszkalny położony w S. przy ul. (...) w stanie wolnym od osób i rzeczy, zaś w punkcie drugim ustalił, że pozwanym I. K. i M. K. nie przysługuje uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego.

Wyżej wskazany wyrok częściowy uprawomocnił się 12 stycznia 2008 r.

Postanowieniem z dnia 22 października 2013 r. Sąd nadał ww. wyrokowi klauzulę wykonalności w zakresie punktu pierwszego orzeczenia.

Niesporne, a nadto dowód:

- wyrok w sprawie I C 1555/07 z 21 grudnia 2007 r. wraz z klauzulą wykonalności k. 18 oraz k. 31 akt I C 1555/07,
- postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 22 października 2013 r., sygn. akt I C 1555/07 k. 60 akt I C 1555/07,

Wyrokiem końcowym, zaocznym w stosunku do A. K. i J. K., z dnia 25 stycznia 2008 r., sygn. akt I C 1555/07 Sąd Rejonowy w Szczecinie, w punkcie pierwszym nakazał pozwanym A. K. i J. K., aby opróżnili i wydali w stanie wolnym od osób i rzeczy powodowi Gminie M. S. w S. lokal mieszkalny położony w S. przy ul. (...), w punkcie drugim ustalił, że pozwanym A. K. i J. K. nie przysługuje uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego, zaś w punkcie trzecim zasądził na rzecz powoda od pozwanych I. K., M. K., A. K. i J. K. solidarnie kwotę 320 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 120 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Niesporne, a nadto dowód:

- wyrok w sprawie I C 1555/07 z 25 stycznia 2008 r. 46 akt I C 1555/07,

Pismem z dnia 5 maja 2014 r., które wpłynęło do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim 26 maja 2014 r., Gmina M. S. złożyła wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko I. K., M. K., J. K. i A. M. (upřednio K.) w oparciu o tytuł wykonawczy w postaci przywołanych wyżej wyroków zaopatrzonych w klauzulę wykonalności.

Pismem z dnia 12 marca 2018 r., które wpłynęło do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim dnia 23 marca 2018 r., Gmina M. S. – Zarząd (...) złożyła wniosek o rozszerzenie egzekucji przeciwko I. K., M. K., J. K. w oparciu o tytuł wykonawczy w postaci przywołanych wyżej wyroków zaopatrzonych w klauzulę

wykonalności, poprzez wezwanie dłużników do dobrowolnego opróżnienia lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w S. w ciągu tygodnia, a po bezskutecznym upływie tego terminu – o usunięcie dłużników z opisywanego lokalu.

Pismami z dnia 16 maja 2018 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym S. zawiadomił I. K. i M. K. o wszczęciu egzekucji świadczenia niepieniężnego i wezwał ich do dobrowolnego wykonania tytułu wykonawczego i wydania wierzycielowi w stanie wolnym od osób i rzeczy lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) w S., w terminie 7 dni od otrzymania przedmiotowego pisma.

Dowód:

- wniosek wierzyciela o wszczęcie egzekucji - k. 1 akt Km 2412/14,
- wniosek wierzyciela o rozszerzenie egzekucji k. 40 – 41 akt Km 2412/14,
- zawiadomienia o wszczęciu egzekucji wraz z wezwaniem do opróżnienia lokalu - k. 5 i 6 oraz k. 45 i 46 akt Km 2412/14,

Pismem, które wpłynęło do Kancelarii Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. Ł. B. w dniu 10 lipca 2018 r., M. K. zwrócił się z wnioskiem o zawieszenie postępowania egzekucyjnego Km 2412/14, powołując się na art. 35 ust. 4 pkt 2 u.o.p.l. i wskazując, że postępowanie egzekucyjne zawiesza się jeśli jest prowadzone przeciwko osobie o której mowa w art. 14 ust. 4 ww. ustawy. Uzasadniając wniosek powód M. K. wskazał, że jest osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym co udokumentował orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności z 6 lipca 2017 r., a co miało stanowić o jego uprawnieniu do uzyskania lokalu socjalnego.

Dowód:

- wniosek o zawieszenie postępowania egzekucyjnego k. 75 akt Km 2412/14,

Postanowieniem z dnia 29 września 2018 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w S. Ł. B. oddalił wniosek M. K. o zawieszenie postępowania egzekucyjnego. Wskazał, że na wniosek dłużnika postępowanie ulega zawieszeniu, jeżeli sąd uchylił natychmiastową wykonalność tytułu lub wstrzymał jego wykonanie albo dłużnik złożył zabezpieczenie konieczne według orzeczenia sądowego do zwolnienia go od egzekucji. Na marginesie Komornik Sądowy wskazał, że dnia 27 lipca 2018 r. nastąpiło już wydanie lokalu stanowiącego przedmiot postępowania egzekucyjnego.

Dowód:

- postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. Ł. B. z dnia 27 września 2018 r. – k. 93 akt Km 2412/14,

Powodowie M. K. i I. K. zamieszkują aktualnie w lokalu tymczasowym przy ul. (...) w S., do którego zostali eksmitowani z lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w S..

Lokal przy ul. (...) w S. jest o niskim standardzie, jest doprowadzona tylko zimna woda, nie ma ciepłej wody.

Aktualnie powódka I. K. zarabia miesięcznie do 2.000 zł, średnio 1.500 zł, jednakże bez zawartej umowy o pracę. Powód M. K. otrzymuje emeryturę w wysokości 700 zł miesięcznie.

Powód M. K. nie posiada nerek, jest dializowany. W grudniu 2018 r. powód został zarażony sepsą, następnie przeszedł udar mózgu, nie dowidzi, nie panuje nad potrzebami fizjologicznymi, musi korzystać z pieluch. Powodowie większość dochodów przeznaczają na leki dla powoda.

Dowód:

- przesłuchanie powódki k. 149 – 150,

- dokumentacja lekarska k. 115 – 145,

Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, gdyż nie znalazło oparcia w przepisach powszechnie obowiązującego prawa materialnego.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie był zasadniczo niesporny. Sąd ustalił go w oparciu o dowody w postaci wyroku częściowego Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 21 grudnia 2007 r., sygn. akt I C 1555/07 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 22 października 2013 r., wyroku końcowego Sądu Rejonowego w Szczecinie, zaocznego w stosunku do A. K. i J. K., z dnia 25 stycznia 2008 r., sygn. akt I C 1555/07, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, a także na podstawie całości dokumentacji zgromadzonej w aktach postępowania egzekucyjnego o sygn. Km 2412/14 oraz na podstawie pozostałych dopuszczonych w przedmiotowej sprawie dowodów z dokumentów i przesłuchania strony.

Podstawą prawną powództwa w niniejszej sprawie była treść przepisu art. 189 k.p.c. w zw. z art. 14 ust. 4 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

W myśl art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Powodowie, dla uwzględnienia powództwa, musieli zatem wykazać (art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c.) istnienie danego prawa (tu prawa do lokalu socjalnego), jak również interes prawny w sądowym ustaleniu tegoż prawa.

Co do zasady, mając na względzie, iż pozwana wszczęła przeciwko powodom postępowanie egzekucyjne celem realizacji wyroku nakazującego opróżnienie i wydanie lokalu mieszkalnego, a powodowie się z tym się nie zgodzali uważając, że przysługuje im uprawnienie do lokalu socjalnego, stwierdzić należy, że pomiędzy stronami istnieje spór w tym zakresie. Powodowie wskazywali, że ich trudna sytuacja materialna oraz zdrowotna – zwłaszcza powoda M. K. – uzasadnia istnienie uprawnienia do uzyskania od gminy lokalu socjalnego. Powodowie mieli zatem interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. w wytoczeniu przedmiotowego powództwa, biorąc pod uwagę szeroką wykładnię pojęcia interesu prawnego na gruncie art. 189 k.p.c. w kontekście konstytucyjnego prawa obywatela do rozpatrzenia sprawy przez Sąd.

Przepis art. 189 k.p.c. określa materialnoprawne przesłanki zasadności powództwa, w którym powód domaga się sądowego ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Powództwo będzie oddalone przede wszystkim, jeżeli powód nie ma interesu prawnego do jego wytoczenia, ale także jeżeli interes taki istnieje, ale twierdzenie powoda o istnieniu lub nieistnieniu stosunku prawnego lub prawa okaże się bezzasadne. Interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Powyższe określenie interesu prawnego in extenso znalazło aprobatę w judykaturze (por. m.in. wyrok SA w Poznaniu z dnia 5 kwietnia 2007 r., III AUa 1518/05, LEX nr 257445; wyrok SA w Białymstoku z dnia 7 lutego 2014 r., I ACa 408/13, LEX nr 1437870). Zasada ta nie powinna jednak być pojmowana abstrakcyjnie, w celu zawężającej interpretacji tej przesłanki do wytoczenia powództwa o ustalenie, lecz ze względu na konstytucyjnie gwarantowane prawo do sądu zawsze konieczna jest ocena istnienia interesu prawnego do wytoczenia tego powództwa na tle okoliczności faktycznych konkretnych spraw. Wobec tego należy także dodać, że przyjmuje się istnienie interesu prawnego zawsze, „gdy istnieje niepewność stanu prawnego” (E. W.) lub „gdy stronie nie stoi otworem droga procesu o świadczenie, a strona przeciwna kwestionuje jej prawo lub stosunek prawny” (tak M. W.).

W ocenie Sądu orzekającego brak jest jednak w stosunku do powodów podstawy materialnoprawnej do pozytywnego ustalenia prawa do lokalu socjalnego. Nie ma przy tym znaczenia sytuacja majątkowa czy zdrowotna powodów – w ich sytuacji faktycznej, na gruncie obecnie obowiązujących przepisów, nie mają oni bowiem podstawy prawnej do dochodzenia prawa do lokalu socjalnego. Sama treść art. 189 k.p.c. jest tutaj niewystarczająca, albowiem musi istnieć

przepis prawa materialnego, który takie uprawnienie po stronie powodów by kreował. Takiego przepisu natomiast brak – nie może to być ani art. 14, ani art. 24 ani też art. 35 u.o.p.l., czy też art. 5 k.c.

Powodowie w treści pozwu wskazywali, że domagają się ustalenia przysługiwania im prawa do lokalu socjalnego na podstawie art. 14 ust. 4 ustawy z dnia z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym:

Art. 14.1. W wyroku nakazującym opróżnienie lokalu sąd orzeka o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego bądź o braku takiego uprawnienia wobec osób, których nakaz dotyczy. Obowiązek zapewnienia lokalu socjalnego ciąży na gminie właściwej ze względu na miejsce położenia lokalu podlegającego opróżnieniu.

2. Jeżeli w wyroku orzeczono o uprawnieniu, o którym mowa w ust. 1, dwóch lub więcej osób, gmina jest obowiązana zapewnić im co najmniej jeden lokal socjalny.

3. Sąd, badając z urzędu, czy zachodzą przesłanki do otrzymania lokalu socjalnego, orzeka o uprawnieniu osób, o których mowa w ust. 1, biorąc pod uwagę dotychczasowy sposób korzystania przez nie z lokalu oraz ich szczególną sytuację materialną i rodzinną.

4. Sąd nie może orzec o braku uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego wobec:

1) kobiety w ciąży,

2) małoletniego, niepełnosprawnego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 1998 r. poz. 414, z późn. zm.⁷)⁸⁾ lub ubezwłasnowolnionego oraz sprawującego nad taką osobą opiekę i wspólnie z nią zamieszkałą,

3) obłożnie chorych,

4) emerytów i rencistów spełniających kryteria do otrzymania świadczenia z pomocy społecznej,

5) osoby posiadającej status bezrobotnego,

6) osoby spełniającej przesłanki określone przez radę gminy w drodze uchwały

- chyba że osoby te mogą zamieszkać w innym lokalu niż dotychczas używany.

5. Sąd może orzec o braku uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego, w szczególności jeżeli nakazanie opróżnienia następuje z przyczyn, o których mowa w art. 13.

6. Orzekając o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego, sąd nakazuje wstrzymanie wykonania opróżnienia lokalu do czasu złożenia przez gminę oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego.

7. Przepisu ust. 4 nie stosuje się do osób, które utraciły tytuł prawny do lokalu niewchodzącego w skład publicznego zasobu mieszkaniowego, z wyjątkiem osób, które były uprawnione do używania lokalu na podstawie stosunku prawnego nawiązanego ze spółdzielnią mieszkaniową albo z towarzystwem budownictwa społecznego.

W sytuacji powodów brak jest podstaw do uwzględnienia żądania pozwu w oparciu o wskazaną przez M. K. i I. K. podstawę prawną, to jest art. 14 ust. 4 cyt. ustawy o ochronie praw lokatorów, gdyż przepis ten co do zasady dotyczy orzekania o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego, bądź o braku takiego uprawnienia wobec osób, w stosunku do których wydawany jest wyrok nakazujący opróżnienie lokalu mieszkalnego. Stosownie do art. 14 ust. 1 u.o.p.l. w wyroku nakazującym opróżnienie lokalu sąd orzeka o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego bądź o braku takiego uprawnienia wobec osób, których nakaz dotyczy. W wyroku częściowym Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 21 grudnia 2007 r., sygn. akt I C 1555/07 zaopatrzonem w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 22 października 2013 r., Sąd rozstrzygnął już w przedmiocie uprawnienia powodów do otrzymania lokalu

socjalnego w oparciu o przesłanki określone w art. 14 ust. 4 u.o.p.l., ustalając, iż powodom nie służy prawo do lokalu socjalnego. Treść art. 14 u.o.p.l., poza procesem o opróżnienie i wydanie lokalu socjalnego, nie stanowi ogólnej podstawy do orzekania o prawie do lokalu socjalnego w jakimkolwiek układzie procesowym, w tym w osobnym procesie wytoczonym na podstawie art. 189 k.p.c. Należy przy tym więc stwierdzić, iż art. 14 u.o.p.l. nie stanowi samodzielnej podstawy do wytoczenia odrębnego powództwa w przedmiocie ustalenia uprawnienia do lokalu socjalnego, gdyż powołany przepis nakazuje Sądowi rozstrzygnięcie kwestii istnienia bądź nieistnienia uprawnienia do lokalu socjalnego w trakcie postępowania o wydanie i opróżnienie lokalu. Powodowie nie mają więc możliwości ponownego dochodzenia prawa do lokalu socjalnego na podstawie wskazanego przepisu.

Wyjątek od zasady orzekania o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego w toku procesu o wydanie i opóźnienie lokalu wprowadza art. art. 35 cyt. ustawy o ochronie praw lokatorów (...), zgodnie z którym:

Art. 35. 1. Osobie, o której mowa w art. 14 ust. 4, przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego, jeżeli przed dniem wejścia w życie ustawy została objęta orzeczeniem sądowym, chociażby nieprawomocnym, nakazującym opróżnienie lokalu, lub ostateczną decyzją administracyjną, o której mowa w art. 34, a orzeczenie to lub decyzja nie zostały wykonane przed dniem wejścia w życie ustawy.

2. Na żądanie osoby, o której mowa w ust. 1, o uprawnieniu do lokalu socjalnego orzeka sąd w sprawie przeciwko gminie właściwej ze względu na miejsce położenia lokalu podlegającego opróżnieniu. Roszczenie to wygasa, jeżeli nie będzie dochodzone w ciągu sześciu miesięcy od zawiadomienia uprawnionego przez komornika lub organ, o którym mowa w art. 34, o przysługującym uprawnieniu. Przepis art. 14 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

3. Postępowanie w sprawach, o których mowa w ust. 2, jest wolne od opłat sądowych.

4. Jeżeli w toku postępowania egzekucyjnego okaże się, że obowiązkiem opróżnienia lokalu objęta jest osoba, o której mowa w art. 14 ust. 4, komornik albo organ, o którym mowa w art. 34:

1) zawiadamia tę osobę, że może wystąpić z powództwem o ustalenie uprawnienia do lokalu socjalnego w terminie, o którym mowa w ust. 2;

2) zawiesza postępowanie egzekucyjne;

3) o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego zawiadamia prokuratora.

5. W razie wytoczenia powództwa, o którym mowa w ust. 4 pkt 1, sąd nakazuje wstrzymanie wykonania opróżnienia lokalu do czasu zakończenia postępowania w sprawie o ustalenie uprawnienia do lokalu socjalnego.

6. Postępowanie egzekucyjne podejmuje się z urzędu, jeżeli w terminie sześciu miesięcy od jego zawieszenia komornikowi lub organowi, o którym mowa w art. 34, nie zostanie przedłożony nakaz sądu, o którym mowa w ust. 5.

W/w przepis przesądza o istnieniu interesu prawnego (w rozumieniu art. 189 k.p.c.) po stronie osób spełniających przesłanki określone w tym przepisie, skoro ustawodawca wprost dopuszcza tego rodzaju roszczenie.

Powodowie M. K. i I. K. nie spełniają jednak przesłanek, które umożliwiłyby im wytoczenie powództwa o ustalenie istnienia prawa do lokalu socjalnego w oparciu o art. 35 ust. 2 u.o.p.l.

Przepis art. 35 u.o.p.l. ma charakter przejściowy, reguluje bowiem sytuację osób wobec których wydano orzeczenie w przedmiocie wydania i opróżnienia lokalu przed dniem 10 lipca 2001 r., tj. przed dniem wejścia w życie cyt. ustawy o ochronie praw lokatorów (...).

Wyrok częściowy Sądu Rejonowego w Szczecinie w sprawie I C 1555/07, w którym orzeczono w stosunku do powodów obowiązek opróżnienia i wydania powodowi Gminie M. S. w S. lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w S. oraz ustalono, że nie przysługuje im uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego został wydany w dniu 21 grudnia 2007 r., a zatem kilka lat po dniu wejścia w życie cyt. ustawy o ochronie praw lokatorów. Tym samym należy stwierdzić, iż w stosunku

do powodów nie zachodzą opisane w art. 35 ust. 1 u.o.p.l. przesłanki umożliwiające wytoczenia powództwa o ustalenie istnienia prawa do lokalu mieszkalnego na podstawie art. 35 ust. 2 tej ustawy.

Wreszcie w sytuacji powodów należało rozważyć podnoszoną przez pełnomocnika powodów kwestię zastosowania art. 24 u.o.p.l. jako podstawy materialnoprawnej dochodzenia prawa do lokalu socjalnego. W ocenie Sądu, w sytuacji powodów, i ten przepis nie daje podstaw ubiegania się przez nich o prawo do lokalu socjalnego. Art. 24 u.o.p.l. stanowi, że prawo do lokalu socjalnego nie przysługuje osobie, która samowolnie zajmuje lokal i wobec której sąd nakazał opróżnienie lokalu, chyba że przyznanie lokalu socjalnego byłoby w świetle zasad współżycia społecznego szczególnie usprawiedliwione.

Zgodnie z art. 24 u.o.l.p. prawo do lokalu socjalnego nie przysługuje osobie, która samowolnie zajmuje lokal i wobec której sąd nakazał opróżnienie lokalu, chyba że przyznanie lokalu socjalnego byłoby w świetle zasad współżycia społecznego szczególnie usprawiedliwione. Przepis ten jest adresowany do gmin. Mogą one zawrzeć umowę najmu lokalu socjalnego z osobą, która samowolnie zajmuje lokal i wobec której sąd nakazał opróżnienie lokalu, jeśli przyznanie lokalu będzie w świetle zasad współżycia społecznego szczególnie uzasadnione. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zarysowała się pewna rozbieżność w wykładni komentowanego przepisu. W uchwale z 15.11.2001 r. (III CZP 66/01, OSNC 2002, Nr 9, poz. 109) SN stwierdził, że przepisy art. 14 i 15 OchrLokU mają zastosowanie w sprawach o opróżnienie lokalu przeciwko osobom, które były lokatorami w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 tej ustawy. Oznaczało to, że w stosunku do osoby, która nigdy nie miała tytułu prawnego, przyznanie uprawnienia do lokalu socjalnego jest niedopuszczalne. Odmienny pogląd wyraził SN w uchwale z 17.6.2003 r. (III CZP 41/03, OSNC 2004, Nr 7–8, poz. 105), zgodnie z którą przepis art. 24 OchrLokU stanowi podstawę orzeczenia przez sąd o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego przez osobę samowolnie zajmującą lokal, wobec której sąd nakazał jego opróżnienie.

W uchwale z 20.5.2005 r. (III CZP 6/05, OSNC 2006, Nr 1, poz. 1) SN(7) stwierdził, że w wyroku nakazującym opróżnienie lokalu mieszkalnego przez osobę, która samowolnie go zajmuje, sąd nie orzeka co do lokalu socjalnego. W uzasadnieniu tej uchwały SN podtrzymał argumentację przedstawioną w uzasadnieniu uchwały SN z 15.11.2001 r. (III CZP 66/01, OSNC 2002, Nr 9, poz. 109), nie podzielił natomiast stanowiska SN zawartego w uchwale z 17.6.2003 r.

Niezależnie od powyższego Sąd orzekający stoi na stanowisku, że art. 24 w/w ustawy nie ma zastosowania do powodów. Po pierwsze powodów nie można zakwalifikować jako osoby samowolnie zajmujące lokal, albowiem powodowie tytuł prawny do lokalu mieszkalnego posiadali w postaci umowy najmu, która została wypowiedziana.

W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że osobą samowolnie zajmującą lokal jest ten, kto aktualnie nie ma żadnego tytułu prawnego do używania lokalu, który zajmuje, i nigdy wcześniej nie miał jakiegokolwiek tytułu prawnego do tego lokalu. Nie zajmuje więc lokalu samowolnie osoba, której przysługiwał tytuł prawny do korzystania z niego, lecz następnie osoba ta tytuł ten utraciła, np. wskutek wygaśnięcia obligacyjnego stosunku prawnego łączącego ją z właścicielem lokalu (np. wypowiedzenie umowy najmu).

Po drugie przepis art. 24 w/w ustawy nie jest adresowany do Sądu, ale do Gminy.

Przepis ten jest adresowany do gmin z uwagi na jego usytuowanie w rozdziale 4 ustawy zatytułowanym "Lokale socjalne", po rozdziale 3 pt. "Mieszkaniowy zasób gminy", a także przez wzgląd na brak jego powiązania z art. 15 OchrLokU, lecz z zasadami wynajmowania przez gminy lokali socjalnych. Co do zasady wyklucza on zawieranie przez gminy umów najmu lokalu socjalnego, o których mowa w art. 23 OchrLokU, z osobami samowolnie zajmującymi lokal, wobec których sąd orzekł o nakazie opróżnienia lokalu. Tylko wyjątkowo przepis pozwala gminom na zawarcie umowy najmu lokalu socjalnego także z osobą wskazaną w art. 24 OchrLokU, o ile gmina przyjmie, że w świetle zasad współżycia społecznego byłoby to szczególnie uzasadnione. Interpretacja ta przyjmuje więc, że z przepisu tego nie wynikają żadne roszczenia osoby samowolnie zajmującej lokal, zatem sąd w orzeczeniu nakazującym eksmisję takiej osoby nie orzeka co do lokalu socjalnego (ten pogląd przyjmują C., Ochrona praw lokatorów, 2013, s. 170 oraz D., Ochrona praw lokatorów, 2015, s. 134 oraz 189–190).

Sąd orzekający dostrzega trudną sytuację osobistą i majątkową powodów, jednakże również art. 5 k.c. nie stanowi podstawy materialnoprawnej żadnych roszczeń, w tym jak w niniejszej sprawie ustalenia prawa do lokalu socjalnego.

W tym stanie rzeczy, wobec braku podstaw prawnych umożliwiających uwzględnienie żądania pozwu, w pkt. I. wyroku Sąd oddalił powództwo.

W punkcie II wyroku, z uwagi na udokumentowaną ciężką sytuację materialną powodów, Sąd, na podstawie art. 102 k.p.c., odstąpił od obciążania powodów obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanej Gminy M. S. – Zarządu (...) w S.. Zarówno osiągnięte przez powodów dochody, jak i wydatki jakie muszą ponieść w związku ze stanem zdrowia M. K. przemawiały za nieobciążaniem wymienionych obowiązkiem zwrotu kosztów stronie przeciwnej z uwagi na zasady słuszności.

W punkcie III wyroku Sąd, na podstawie § 4 ust. 1 i 3 oraz § 8 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z dnia 3 października 2016 r. (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 68), przyznał do Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie na rzecz radcy prawnego K. P. kwotę 738 zł, w tym podatek VAT (600 zł + 138 zł tytułem podatku VAT), tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu oraz kwotę 189,40 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych przez pełnomocnika z urzędu (stosownie do spisu kosztów wskazanych na k. 67, 76v, 95, 112v). Brak było podstawy prawnej, aby kwotę tych wydatków radcy prawnego powiększyć o podatek VAT, o co wnosił pełnomocnik ustanowiony z urzędu.

W powołaniu powyższej argumentacji orzeczono jak w sentencji wyroku.

S., dnia 19 kwietnia 2019 r., Sędzia Sądu Rejonowego Tomasz Cegłowski

Sygn. akt III C 2125/18

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować w kontrolce terminowego sporządzania uzasadnień wyroków.

2. Odpis wyroku wraz z odpisem uzasadnienia doręczyć:

- pełnomocnikowi powodów.

3. Akta przedłożyć z pismem, apelacją lub za 30 dni.

S., dnia 19 kwietnia 2019 r., Sędzia Sądu Rejonowego Tomasz Cegłowski